basisschool
Vuurvogel
Jeelo onderwijs

Protocol Goed gedrag + Anti-pesten
2023-2024

“Anti-pestafspraken gelden niet alleen op school maar altijd en overal”

Inhoud

Deel 1 3
Een veilige school en goed gedrag 3
Hoe gaan we op school om met gewenst en ongewenst gedrag 3
Preventie met Kwink op school 3
Als het toch mis gaat 4
Deel 2 6
Anti pest protocol 6
Doel van het anti-pestprotocol 6
Wat is pesten? 6
Signalen van mogelijke pesterijen zijn 6
Uitgangspunten op obs Vuurvogel 7
Hoe maken we pestgedrag bespreekbaar? 8
Aanpak 8
Anti-pestafspraken voor leerlingen 9
Hoe handelt een leerkracht 9
Wat verwachten we van ouders/verzorgers 10
En als het toch niet goed uitpakt? 10

Deel 1

Een veilige school en goed gedrag

Op de Vuurvogel hebben we veel oog voor het sociaal welzijn van de kinderen. We zijn ons ervan bewust dat je pas echt goed kunt leren als je lekker in je vel zit. Daarom hechten we ontzettend veel waarde aan een klimaat waarbinnen ieder kind zich veilig en prettig voelt.

Twee perioden per jaar (na de zomer- en na de kerstvakantie) staan specifiek in het teken van hoe we met elkaar omgaan. In de groepen wordt besproken hoe we met elkaar omgaan, welke regels daarbij horen (deze hangen we zichtbaar op in de klas) en hoe we elkaar daar op aanspreken. We onderscheiden algemene gedragsregels voor de hele school en specifieke regels die door de kinderen van de klas zelf worden bepaald. Omdat we deze twee periodes zo belangrijk vinden, hebben ze een speciale naam: 'de kom erbij weken' (3 gouden weken na de zomervakantie) en de 'blijf erbij weken' (3 zilveren weken na de kerstvakantie).

Hoe gaan we op school om met gewenst en ongewenst gedrag

Onderwerpen als veiligheid, omgaan met elkaar, rollen in een groep, aanpak van ruzies etc. komen regelmatig aan de orde in de klas, In de kring of met spreekbeurten, rollenspelen, regels met elkaar afspreken over omgaan met elkaar en groepsopdrachten.

Het voorbeeldgedrag van de leerkrachten (en thuis de ouders) is van groot belang. Er wordt minder gepest in een klimaat waar duidelijkheid heerst over de omgang met elkaar, waar verschillen worden aanvaard en waar ruzies niet met geweld worden opgelost maar uitgesproken. Agressief gedrag of taalgebruik van leerkrachten, ouders en de leerlingen wordt niet geaccepteerd. Leerkrachten nemen duidelijk stelling tegen dergelijke gedragingen.

Om pesten te stoppen of binnen de perken te houden, hebben we duidelijke preventieve afspraken gemaakt met kinderen, leerkrachten en ouders over hoe er met elkaar wordt omgegaan. Afspreken van regels gebeurt voor, door en met de leerlingen. Deze zijn vastgelegd in het goed gedragsprotocol. Maar soms gaat het toch mis. Omdat pesten zeer ongewenst gedrag is stelden we het anti-pestprotocol op. (deel 2 van dit document)

Preventie met Kwink op school

Daarnaast wordt er in de groepen gebruik gemaakt van de methode "Kwink". Kwink is een methode die gebaseerd is op een preventieve aanpak en dus gericht op het aanleren van positief gedrag. Bij het aanleren van positief gedrag, ligt de nadruk op het niet hoeven uitvoeren van een onnodige 'reparatie' achteraf en dus het stukje 'Als het toch mis gaat' niet in werking te hoeven stellen. Een sterke, sociaal veilige groep voorkomt pesten. In zo'n groep spreken kinderen elkaar op een positieve manier aan op hun gedrag. Kwink leert kinderen hoe dat moet. De resultaten van Kwink zijn meetbaar met het op obs Vuurvogel gebruikte instrument 'ZIEN!'.

Kinderen ontwikkelen zich hoe dan ook. Maar omdat die ontwikkeling niet zomaar goed komt, is een bewust **leerprogramma** nodig om de sociaal-emotionele ontwikkeling in goede banen te leiden. Obs Vuurvogel koos voor Kwink. Dat is sociaal-emotioneel leren (SEL) waarmee kinderen op een planmatige, positieve en consequente wijze fundamentele levensvaardigheden (competenties) verwerven. Kwink gaat gedurende de schoolloopbaan van kinderen uit van de SEL-competenties.

1. Besef hebben van jezelf (ik);
    - Kunnen inschatten van je eigen gevoelens
    - Kennis hebben van je interesses, waarden en kracht
    - Een gezond zelfvertrouwen

2. Zelfmanagement (ik);
    - Impulscontrole bij stressvolle situaties
    - Omgaan met heftige emoties
    - Doelgericht gedrag

3. Besef hebben van de ander (jij);
    - Empathie
    - Perspectief nemen
    - Verschillen tussen individuen en groepen herkennen en waarderen
    - Sociale cues juist interpreteren

4. Relaties kunnen hanteren (jij);
    - Relaties aangaan gebaseerd op samenwerking
    - Sociale druk weerstaan
    - Conflicten oplossen

5. Keuzes kunnen maken (wij).
    - Weloverwogen kiezen met de juiste aandacht voor jezelf en de ander
    - Bijdragen aan een positief klimaat in je school
    - Verantwoordelijkheid nemen voor je eigen gedrag

Kwink zet deze vijf SEL-competenties uit in een leerlijn voor de hele school, verbindt die aan de groepsfases en creëert zo de beste voorwaarden voor een veilig leer- en leefklimaat.

Als het toch mis gaat

Wanneer een kind zich niet aan de op school geldende afspraken houdt, treedt de hieronder beschreven procedure in werking.

Wij verstaan onder ongewenst gedrag het volgende:
- *Pestgedrag* (zie deel 2 van dit protocol)
- *Schelden*
- *Lichamelijk geweld*
- *Geestelijk geweld*
- *Storend gedrag, zodat de groep niet (rustig) kan werken*
- *Onbeleefd / respectloos gedrag*
- *Weglopen*
- *Het niet op willen volgen van opdrachten*
- *Het meenemen van een gevaarlijk voorwerp*

1. Een leerkracht, ouder, of overblijfouder spreekt de leerling aan met het verzoek het gedrag aan te passen. Indien dit gedrag dusdanig is dat er voor een leerkracht echt een grens over is gegaan, kan er ook besloten worden om een witte brief (zie bijlage) mee te geven. Er wordt een notitie gemaakt in ParnasSys.
2. Indien nodig wordt een afspraak gemaakt met een tijdslimiet waarbinnen het gewenste gedrag geoefend wordt. Deze afspraak wordt in ParnasSys genoteerd.
3. Het kan voorkomen dat het gewenste resultaat uitblijft. Mogelijk wordt een leerling dan binnen de groep apart gezet, of tijdelijk in een andere groep. Het gedrag wordt met de leerling besproken en er komt een notitie in een logboek in ParnasSys.
4. Als resultaat wederom uitblijft en het gedrag blijft voorkomen, wordt er een verbetertraject met ouders en de leerling besproken. Er wordt hiervoor een individueel plan gemaakt.

5. Een leerling kan op elk moment een witte brief (zie bijlage) meekrijgen bij grensoverschrijdend gedrag. Dit is ter beoordeling aan de leerkracht en/of betrokkenen. Bij drie witte brieven binnen een periode tussen twee aansluitende vakanties, treedt het protocol time-out, schorsing en verwijdering van leerlingen van Scholengroep Holland in werking.

Deel 2

Anti pest protocol

Het tweede deel van dit protocol beschrijft ons beleid rondom pesten. Vanwege de bijzondere ernst van pesten wordt dat thema nader uitgewerkt.

Doel van het anti-pestprotocol

In dit pestprotocol staat aangegeven wat pesten is en wat wij op obs Vuurvogel aan pestgedrag doen, kennis, preventie en aanpak. Door een veilig pedagogisch klimaat te creëren, willen we alle kinderen in de gelegenheid brengen om met een fijn gevoel naar school te komen.

Pesten is helaas veelvoorkomend en komt op bijna iedere school voor, zo ook op obs Vuurvogel. Over het algemeen ligt de piek tussen de 10 en 14 jaar, maar ook in de lagere groepen kan pestgedrag plaatsvinden.

Wat is pesten?

Pesten is een systematische opvolging van vervelend gedrag (fysiek en/of mentaal) van één of meerdere leerlingen tegenover één of meerdere slachtoffers. Deze slachtoffers voelen zich over het algemeen gekwetst, buitengesloten en voelen zichzelf niet meer in staat om zich te verdedigen.

Er zit een wezenlijk verschil tussen pesten en plagen. Bij plagen zijn leerlingen aan elkaar gewaagd. De ene keer is het de één die eens vervelend doet, de andere keer is het de ander. Het is meer een spelletje, dat overigens niet altijd leuk is, maar nooit bedreigend voor een van beide is. Bij pesten voelt een slachtoffer wel bedreiging en is het niet een keer elkaar heen en weer plagen, maar is het iedere dag weer dezelfde die de ander vervelend bejegend. Kort samengevat:

1. Pesten is intentioneel*:* het gebeurt altijd expres, nooit onbewust.
2. Er is een verschil in macht tussen dader en slachtoffer.
3. Er is sprake van een herhaling over tijd (Goossens, Vermande en van de Meulen, 2012)

Signalen van mogelijke pesterijen zijn

- altijd een bijnaam, nooit bij de eigen naam noemen
- zogenaamde leuke opmerkingen maken over een klasgenoot
- een klasgenoot voortdurend ergens de schuld van geven
- briefjes doorgeven
- beledigen
- opmerkingen maken over kleding of uiterlijk
- isoleren
- buiten school opwachten, slaan of schoppen
- op weg naar huis achterna rijden
- naar het huis van het slachtoffer gaan
- bezittingen afpakken
- schelden of schreeuwen tegen het slachtoffer
- enzovoort……

U kunt zich voorstellen dat dit helaas nog maar een kleine greep is uit de mogelijke signalen. Het is daarom belangrijk dat wij als volwassenen alert zijn op de manier waarop kinderen met elkaar omgaan en dat er tijdig ingegrepen wordt wanneer dit grensoverschrijdend is.

Uitgangspunten op obs Vuurvogel

Op obs Vuurvogel ervaren we pestgedrag als probleem van onze school. Van zowel leerkrachten, pesters, meelopers, ouders en het slachtoffer.

- Obs Vuurvogel wil gewenst gedrag stimuleren en pestproblemen voorkomen. Dit doen wij met de methode Kwink, waarbij de focus ligt op het aanleren van positief gedrag en elkaar kunnen aanspreken op negatief gedrag. Hierdoor wordt pestgedrag bespreekbaar op obs Vuurvogel.
- Leerkrachten moeten pestgedrag kunnen signaleren, eventueel in samenwerking met de ouders, en stelling kunnen nemen.
- Wanneer het probleem niet op de juiste wijze wordt aangepakt of niet tot het gewenste resultaat leidt, dan wordt de vertrouwenspersoon ingeschakeld. Deze kan dieper op het probleem ingaan, deskundigen raadplegen of het bevoegd gezag adviseren.
- We werken met behulp van Kwink. Kwink werkt volgens de preventiepiramide van Deklerck (2010) op niveau 2. Het anti-pestprotocol werkt op niveau 3. Op het moment dat een leerling of een groep leerlingen ondanks de preventieve maatregelen in niveau 2 toch vervalt in pestgedrag, staat in het anti-pestprotocol wat de maatregelen en/of consequenties zijn.

Hoe maken we pestgedrag bespreekbaar?

De methode voor Sociaal Emotioneel Leren die obs Vuurvogel hanteert, is gericht op het aanleren van positief gedrag. Hierbij wordt een klimaat gecreëerd, waarbij kinderen open en eerlijk naar elkaar kunnen en durven zijn en duidelijke omgangsregels zijn.

Kwink focust zich bij deze aanpak op het vormen van een sociaal, veilige groep en past de lessen daarbij aan op de fasen van groepsvorming (Tuckman). Tijdens deze lessen worden in de eerste groepsfase met de groep regels gemaakt. In de volgende fases zullen deze regels binnen de groep verder worden uitgewerkt en wordt de waarde hiervan binnen de groep duidelijk. Aan de leerkracht om dit proces intensief te begeleiden en ook buiten de Kwink-les transitie te laten plaatsvinden. Het maken van duidelijke afspraken met kinderen, leerkrachten en ouders over hoe we met elkaar omgaan is namelijk een effectieve methode om pestgedrag te voorkomen, te stoppen of binnen de perken te houden.

Mede dankzij Kwink wordt er dus regelmatig een onderwerp in de kring aan de orde gesteld. Kwink hanteert hierbij diverse werkvormen, zoals: kringgesprekken, rollenspellen en kleine opdrachten.

Daarnaast is het voorbeeld van thuis en de leerkrachten van groot belang. Er wordt over het algemeen minder gepest in een klimaat waar duidelijkheid heerst over de manier van omgaan. Agressief gedrag mag bijvoorbeeld niet geaccepteerd worden en leerkrachten moeten hier duidelijk stelling in nemen.

Aanpak

Naast het algemene gedragsprotocol kent onze school dit specifieke antipestprotocol. Een verdieping van de algemene regels rondom één thema: pesten is nooit goed te praten

Anti-pestafspraken voor leerlingen

Vanaf de kleutergroep brengen we kinderen dit al bij:
“Je mag niet klikken, maar als je wordt gepest, als je ruzie met een ander hebt en je komt je er zelf niet uit, dan mag je hulp aan de leerkracht vragen. Dit wordt niet gezien als klikken.”

Iedere leerling heeft de verantwoordelijkheid om een pestprobleem bij de leerkracht aan te kaarten, ook als het om andere kinderen gaat. Alle leerlingen zijn immers verantwoordelijk voor een goede sfeer in de groep.

De volgende regels zijn mede opgesteld door de kinderen van de leerlingenraad en worden door alle bij onze school betrokkenen gehandhaafd.

WE GAAN RESPECTVOL MET ELKAAR OM
Ik behandel iemand zoals ik ook zelf behandeld wil worden. *BINNEN, BUITEN EN ONLINE*
We blijven van elkaar af.
We noemen elkaar bij de voornaam of een vriendschappelijke naam
Ik gebruik mijn eigen spullen of ik vraag iemand of ik zijn of haar spullen mag gebruiken.
We praten met elkaar
We laten elkaar rustig naar huis gaan.
We lachen alleen maar samen.
We laten iedereen meedoen
We accepteren iedereen zoals hij of zij is
Ik vertel alleen dingen over een ander aan de juf of meester als er iets gebeurt dat ik niet prettig vind of gevaarlijk.
Als ik zelf gepest word, vertel ik dat altijd aan de juf of meester en mijn ouders. Zij kunnen mij samen helpen.

Hoe handelt een leerkracht

- Maak aan de leerlingen duidelijk dat signalen van pesten (iets anders dan plagen!) doorgegeven moeten worden aan de leerkracht. Leg uit dat dit geen klikken is maar waarschuwen;
- Personeel en leerlingen noemen leerlingen niet met een bijnaam die als kwetsend ervaren kan worden;
- Personeel en leerlingen maken geen opmerkingen over kleding en/of uiterlijk die als kwetsend ervaren kunnen worden;
- Indien de leerkracht pesten heeft gesignaleerd:
    - geeft hij duidelijk en ondubbelzinnig aan dat hij dergelijk gedrag verafschuwt en afkeurt;
    - probeert hij zicht te krijgen op de oorzaak, de omvang van het pestgedrag en de mogelijke gevolgen voor het slachtoffer;
    - probeert hij het invoelend vermogen van de pester en de ‘zwijgende meerderheid’ te vergroten (“als jij nu eens gepest werd...”);
    - brengt hij het probleem in de teamvergadering ter sprake en wordt een plan van aanpak opgesteld;

- stelt hij de ouders van de betrokkenen (pester, gepeste) op de hoogte en geeft aan hoe de school dit probleem gaat aanpakken en wat men verwacht van de ouders;
- vraagt hij regelmatig bij de ouders na wat de bevindingen, uitkomsten of stand van zaken is.

Wat verwachten we van ouders/verzorgers

Een veilige school creëren we met elkaar. Laten we elkaar goed op de hoogte houden wat er speelt met uw kind en de andere kinderen. Samen zien en weten we meer. Samenwerken zonder bemoeienissen:
School en gezin halen voordeel uit een goede samenwerking en communicatie. Dit neemt niet weg dat iedere partij moet waken over haar eigen grenzen. Het is bijvoorbeeld niet de bedoeling dat ouders naar school komen om eigenhandig een probleem voor hun kind op te komen lossen. Bij problemen van pesten zullen de schoolleider en de leerkrachten hun verantwoordelijkheid nemen en indien nodig overleg voeren met de ouders. De inbreng van de ouders blijft bij voorkeur beperkt tot het aanreiken van informatie, tot het geven van suggesties en tot het ondersteunen van de aanpak van de school.

- Wordt uw zoon/dochter regelmatig gepest of is uw kind één van de pesters of betrokken bij pestgedrag, geef dit z.s.m. door aan de leerkracht, wacht hiermee niet te lang. Gepest worden vraagt om direct handelen, een leerkracht weet /ziet niet alles.
- Is er op school iets gebeurd met uw zoon/dochter en u vindt dat u hieraan zelf een bijdrage moet leveren, bespreek dit altijd eerst met de leerkracht, als u bijvoorbeeld een andere ouder of kind wilt aanspreken. Soms is men er op school al mee bezig en kan uw bijdrage de zorgvuldigheid verstoren. Soms kan uw bijdrage ook helpen.
- Ziet u iets gebeuren op de speelplaats tussen kinderen, direct na schooltijd, neem ze mee naar binnen in school en ga naar een van de leerkrachten en meld uw verhaal.
- Ziet u iets gebeuren of gebeurt er iets met uw kind, ruim na schooltijd, neem altijd zorgvuldigheid in acht. Laat de kinderen even hun emotie kwijt raken en probeer vervolgens in alle rust de zaak te bespreken. Soms is het belangrijk om de leerkracht hiervan op de hoogte te stellen.
- Blijf altijd kalm en bekijk de situatie van bovenaf, zonder waardeoordeel.

En als het toch niet goed uitpakt?

Wanneer het probleem niet op de juiste wijze wordt aangepakt of de aanpak niet het gewenste resultaat oplevert dan is de inschakeling van een vertrouwenspersoon en/of contactpersoon mogelijk. De vertrouwenspersoon en/of de contactpersoon kan het probleem onderzoeken, deskundigen raadplegen en het bevoegd gezag adviseren. De contactpersoon is onze IB-er.

Bijlage bij deel 1

Een witte brief wordt meegegeven bij grensoverschrijdend gedrag. Dit is ter beoordeling aan de leerkracht en/of betrokkenen. Op de brief staat het voorval beschreven. Deze brief wordt mee naar huis gegeven en wordt de eerstvolgende schooldag ondertekend door ouders teruggegeven aan de leerkracht. Indien nodig volgt hierna een gesprek met ouders. De witte brief wordt in het dossier van het kind geplaatst in ParnasSys.

Tekst witte brief

Naam leerling:
Naam leerkracht:
Datum incident:

O Vandaag heeft uw zoon/dochter gevochten.
O Vandaag heeft uw zoon/dochter gescholden.
O Vandaag heeft uw zoon/dochter een volwassene een grote mond gegeven.
O Vandaag heeft uw zoon/dochter niet geluisterd naar een volwassene.
O Vandaag heeft uw zoon/dochter het lesgeven in de klas onmogelijk gemaakt.
O Vandaag heeft uw zoon/dochter een gevaarlijk voorwerp meegenomen.
O .....

Toelichting leerkracht:

Wij vragen u dit voorval met uw zoon/dochter te bespreken, zodat wij met elkaar herhaling kunnen voorkomen. Heeft u vragen, neem dan contact op met de leerkracht van uw kind. Ik ontvang dit formulier graag morgen ondertekend terug.

Met vriendelijke groet,

Directeur

Handtekening voor gezien:
Datum:

Naam: